

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO

V OLMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

**SOVĚTSKÉ REÁLIE VE FILMU ELJDARA RJAZANOVA
"GARÁŽ"**

**FACTS OF SOVIET LIFE IN ELJDAR RJAZANOV'S COMEDY
"GARÁŽ"**

Bakalářská práce v českém jazyce

VYPRACOVALA: Tereza Cidlinská

VEDOUcí PRÁCE: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci 15. 4. 2015

---

podpis

Děkuji Mgr. Jekatěrině Mikešové, Ph.D. za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

---

podpis

Obsah

ÚVOD.....	5
1 HISTORICKÝ KONTEXT.....	8
1.1 POLITIKA.....	8
1.1.1 FENOMÉN NOMENKLATURY.....	9
1.1.2 POLITIKA DÉTENTE.....	10
1.2 EKONOMIKA A HOSPODÁŘSTVÍ.....	11
1.3 ŽIVOT OBYVATELSTVA.....	11
2 ELJDAR RJAZANOV.....	13
2.1 ELJDAR RJAZANOV – ŽIVOTOPIS A DÍLO.....	13
3 FILM "GARÁŽ".....	16
3.1 DĚJ FILMU.....	17
3.2 AKTUÁLNOST FILMU.....	17
4 ANALÝZA FILMU "GARÁŽ".....	19
4.1.1 SKUPINA VLÁDCŮ.....	19
4.1.2 SKUPINA VYŘAZENÝCH.....	19
4.1.3 SKUPINA BOJOVNÍKŮ.....	20
4.1.4 SKUPINA TZV. PROMINENTŮ.....	20
4.1.5 SKUPINA MLČENLIVÝCH.....	21
4.2 ANALÝZA NĚKTERÝCH POSTAV.....	22
4.2.1 MALAJEVA.....	22
4.2.2 ANIKEJEVA.....	23
4.2.3 KUŠAKOVA.....	24
4.3 ZVÍŘECÍ MOTIV.....	25
4.3.1 MALAJEVA JAKO BÍLÁ VRÁNA.....	25
4.3.2 ANIKEJEVA JAKO PIRAŇA.....	25
4.3.3 KUŠAKOVA JAKO LEV.....	26
4.3.4 MODEL SPOLEČNOSTI VERSUS ZVÍŘECÍ MOTIV.....	26
4.4 REÁLIE VE FILMU.....	27
4.4.1 POLITICKÉ REÁLIE.....	27
4.4.2 SOCIÁLNÍ REÁLIE.....	27
4.4.3 MOCENSKÉ REÁLIE.....	29
5 SOVĚTSKÉ REÁLIE VE FILMU.....	30
5.1 HIERARCHIE.....	30
5.2 PEVNÝ ŘÁD.....	32
5.3 OSLOVENÍ "SOUDRUH".....	32
5.4 FORMÁLNOST.....	33
ZÁVĚR.....	36
PEŽIOME.....	38
KNIŽNÍ ZDROJE.....	44
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	45
FILMY.....	46
SEZNAM PŘÍLOH.....	47

ÚVOD

Už samotný název této bakalářské práce prozrazuje, že tématem, na které se zaměřuji, je snímek režiséra Eljdara Rjazanova z roku 1980 "Garáž". Rozhodla jsem se, že nebudu svou pozornost věnovat pouze filmu samotnému, ale také okolnostem a prostředí, ve kterém Eljdar Rjazanov tvořil a pracoval na filmu. K výběru tohoto tématu mě přivedlo hned několik věcí. Za prvé, kinematografie sama o sobě je mým koníčkem a ráda si rozšířím své obzory v této oblasti. Zvláště co se týče kinematografie Sovětského svazu, která je běžným divákům většinou neznámá. Druhým důvodem byla historie, ať už se jedná o jakékoliv období. A konkrétně tento film mě dovedl k tomu, abych se hlouběji zajímala o historii Sovětského svazu a historický kontext filmu, tedy dobu, ve které vznikl a na kterou svým obsahem reagoval, a lépe pochopila problematiku charakteru ruských obyvatel, kteří žili svůj život na sklonku existence Sovětského svazu. Svou roli v mém výběru sehrál také samotný režisér. Před zvolením tématu mé práce jsem viděla několik jeho filmů a všechny mě zaujaly. A protože jsem věděla, že "Garáž" se od jeho ostatní tvorby poněkud odlišuje, chtěla jsem se o jeho práci dozvědět více.

Jak už jsem výše naznačila, film "Garáž" se od Rjazanovových předchozích snímků poněkud odlišoval. Nejen svým žánrem tragikomedie, ale i obsaženou satirou a ironií. Nedá se ovšem říct, že by se film lišil v plné míře. Komičnost si Rjazanov zachoval a také u sledování "Garáže" má divák možnost se pobavit. Veřejnost měla poprvé možnost spatřit film 10. března 1980 a to při premiéře v Sovětském svazu. Další premiéry proběhly až v roce 1988 v Německu a Maďarsku.

Cílem této bakalářské práce je vyvození sovětských reálií, jejich okomentování s přihlédnutím k historickému i společenskému kontextu. Dalším cílem je analýza filmu, postav a vybraných scén.

Jako metodiku pro vytvoření této bakalářské práce jsem zvolila syntézu, klasifikační analýzu a modelování.

Úkoly pro vypracování práce, které mi pomohou v dosažení stanoveného cíle, jsem si stanovila následující:

- 1) Uvedení čtenáře do historického kontextu filmu.
- 2) Seznámení čtenáře s ostatní prací režiséra
- 3) Rozdělení postav do skupin na základě předem stanovených kritérií, kterými jsou charakterové rysy postav, jejich postavení a úloha ve společnosti a dále jejich pozice ve

sporu.

4) Analýza zvířecího motivu ve filmu.

První kapitola této práce se zabývá historií Sovětského svazu, konkrétně obdobím vlády Leonida Iljiče Brežněva. Jeho styl vedení se poněkud odlišoval od jeho předchůdce Nikity Chruščova a podle mého názoru bylo důležité nastínit politické, ekonomické a sociální poměry Brežněvovy éry.

Druhá kapitola je zaměřena na postavu režiséra Eljdara Rjzanova a popis jeho studia, vývoje jeho práce. Zmiňuji také filmy předcházející natočení "Garáže".

Obsahem třetí kapitoly jsou obecná fakta o filmu, jako například to, co vedlo režiséra k natočení filmu takového žánru. Dále jsem krátce popsala obsah filmu a zmínila také to, že film je svou myšlenkou stále aktuální.

Ústředním tématem čtvrté kapitoly jsou filmové postavy, prostřednictvím jejichž popisu se snažím doplnit analýzu filmu. Dále postavy dělím do pěti skupin, konkrétně do skupiny vládců, vyřazených, bojovníků, prominentů a mlčenlivých. Některé postavy se vyskytují ve více skupinách a to z jednoho prostého důvodu. Jejich pozice se v průběhu filmu mění, tudíž se na konci nacházejí v jiné skupině, než v jaké byly na začátku filmu. Další částí kapitoly je zvířecí motiv ve filmu. Sám o sobě nemá na vývoj děje a zápletky vliv. Ale už jen to, že režisér umístil děj filmu do zoologického muzea a některé postavy jsou v určitých scénách buď přirovnávány anebo se nachází u určitých zvířat, nám dává prostor pro vytvoření si jiného pohledu na film. Kapitola je zakončena přirovnáním celé společnosti k zvířatům. Nejen společnosti postav ve filmu, ale celkové lidské společnosti.

Předposlední kapitola se zabývá reáliemi ve filmu a je vrcholem práce, protože je zaměřena na zadaný cíl. Nejdříve se soustředím na reálie politické, dále pak na sociální a mocenské. Tyto podkapitoly jsou založeny na principu ukázání reálií na konkrétních filmových scénách a napomáhají tomu i přímé repliky postav. Druhá část kapitoly je věnována sovětským reáliím ve filmu. Navazuje na téměř všechny předchozí kapitoly. Zkombinováním informací o historii, postavách a jejich chování a také o reáliích ve filmu z první části kapitoly, se snažím navázat tuto část práce. Stejně jako v předchozí části kapitoly, jsou sovětské reálie popisovány pomocí replik z filmu.

Poté následuje závěr, resumé v ruském jazyce. Práce obsahuje i přílohy, které následují za seznamem použité literatury. Obsahují tabulky s hodnotami, které doplňují informace z historického kontextu. Konkrétně uvádím průměrné měsíční mzdy v SSSR v

letech 1965-1977 (v rublech), průměrný věk členů ÚV, vlády a politbyra a seznam postav ve filmu.

1 HISTORICKÝ KONTEXT

Historický kontext je pro čtenáře této práce a pro diváka filmu důležitý z toho důvodu, aby si udělal rámcovou představu o prostoru a prostředí filmu. Nejen z pohledu historického, ale také společenského. Jedině potom může divák, který sovětské prostředí a období Leonida Iljiče Brežněva nezná ani ho nezažil, lépe pochopit podstatu filmu, jeho ironii. Dále tato kapitola čtenáři a divákovi pomůže ve vlastním vyčlenění důležitých momentů filmu.

„Garáž“ se natáčela ke konci éry Leonida Iljiče Brežněva. Období jeho vlády (1964-1982) se odlišovalo od jeho předchůdce Nikity Sergejeviče Chruščova, který chtěl, aby se Rusko vyrovnalo západu, a to hlavně ekonomicky. „Chruščov se pokoušel ... najít cestu k socialistickému blahobytu; brežněvovci na něco podobného rezignovali“¹. Chruščov chtěl dohnat západní kapitalismus, Brežněv řídil stranu s tím, že to nelze a tudíž se o to ani nepokoušel. Tím znovu ponořil zemi do ekonomického zaostávání a sociálního úpadku. Ovšem ne nějakými cílenými kroky, pouze svou neochotou provádět změny, které by mohly narušit zaběhnutý řád. Nedá se říci, že v plném rozsahu, ale přeci jen se znovu začal objevovat kult osobnosti. V následujících kapitolách si popíšeme éru vlády Leonida Iljiče Brežněva jak z politického, hospodářského tak i sociálního hlediska.

1.1 POLITIKA

Éra vlády L. I. Brežněva se také nazývá jako "období stagnace"², což je období od poloviny 60. let do roku 1985. Pro tuto dobu je charakteristický politický aparát, ve kterém se za téměř 20 let neudály žádné změny. Dalším rysem daného období je kontrola vlády nad téměř všemi sférami života.

Kniha "Komunistický experiment v Rusku" nazývá období od roku 1964 do roku 1982 jako "Brežněvův neostalinismus". Brežněv se do popředí dostal v roce 1964 po svržení Chruščova. Na vrcholu byl společně s Kosyginem³ a Podgornym⁴. Podle knihy

---

1 ŠVANKMAJER, M., VEBER V., SLÁDEK Z., MOULIS V. *Dějiny Ruska*. Třetí doplněné a přepracované vydání. Praha 2: Lidové noviny, 1999, s. 763. ISBN 80-7106-216-2.

2 эпоха застоя

3 Narodil se r.1904 a zemřel r. 1980. V letech 1964-1980 byl předsedou Rady ministrů Sovětského svazu.

4 Žil v letech 1903-1983 a od r. 1965 do r. 1977 byl v čele Nejvyššího sovětu.

je Brežněvovu kariéru možno sledovat počínaje XXIII. Sjezdem strany (23.3 – 8.4 1966), kdy Brežněv získal post generálního tajemníka strany a předsedy politbyra. To je důkazem návratu principů stalinské vlády.⁵

Pod pojmem „Brežněvův neostalinismus“ si můžeme představit například již zmíněný titul generálního tajemníka strany, který předtím používal Stalin. Chruščov se ve jménu odpoutání se od stalinismu nechal nazývat prvním tajemníkem. Ovšem Brežněv se vrátil k původnímu stalinskému oslovení. Dalším příznakem bylo zastavení kritiky sovětské minulosti a celkově i kritiky kultu Stalinovy osobnosti. Vrátila se také hrozba procesů, i když ne v takové míře, jako ve stalinském období. Jako příklad můžeme uvést proces z února roku 1966 s Siňavským a Danielem. Oba byli obviněni z tajného odesílání svých literárních děl na západ. Jednalo se o první veřejný proces po dlouhé době, konkrétně od skončení procesů za Stalinovy vlády.

Brežněvův styl vlády můžeme charakterizovat jako zaběhnuté koleje. Neměl rád změny a snažil se vyhýbat těžkým a složitým rozhodnutím. Snažil se prohlubovat víru ve vysoké kádry a v byrokracii. Chtěl vládnout jinak, než aktivní Chruščov, a tak neprováděl žádné změny, ani co se týkalo osob v politických funkcích. Razil heslo "důvěra kádrům". Vysoké funkce se v důsledku toho stávaly doživotními a výsledkem bylo, že sovětský politický aparát té doby byl věkově průměrně nejstarší na celém světě.

K nahlédnutí v příloze č. 1 je průměrný věk členů ÚV, vlády a politbyra v roce 1966 a poté v roce 1982. Brežněv měl ve zvyku mít kolem sebe své známé a věrné lidi. Za jeho vládní období tedy vznikl fenomén nepriviligovaných lidí na vysokých postech, přičemž při jejich jmenování nebyly brány v potaz jejich schopnosti. Řídil hlavně podle jejich oddanosti jeho osobě a svůj věrný kruh lidí si tvořil už od roku 1950, kdy byl Stalinem jmenován na post tajemníka ústředního výboru.

1.1.1 FENOMÉN NOMENKLATURY

Nomenklatura je "označení pro špičky stranické a státní byrokracie, která ovládá stát a je úzce spjata s vedením strany a státu. Je to nejvyšší a nejmocnější společenská

---

5 VEBER, V. *Komunistický experiment v Rusku 1917-1991: aneb, Malé dějiny SSSR*. 1. vyd. Praha: Set out, 2001. ISBN 80-86277-14-3.

vrstva sovětského systému".⁶

Nomenklatura samozřejmě existovala i dříve, ale v období vlády Brežněva rostl nejen její vliv, ale také počet jejích členů. Byl to především důsledek toho, že Brežněv neomezoval pole působnosti těchto lidí a byl na nich svým způsobem závislý. Brežněvův systém dal prostor lidem, o kterých se nedá říct, že by pracovali pro politický systém a jeho ideu, ale spíše, že nechali politický systém pracovat pro sebe. Tzn., schovávali své činy za politiku, ale většinou sledovali své osobní zájmy.

1.1.2 POLITIKA DÉTENTE

Jinak také nazývaná politika uvolnění, je typickým jevem pro Brežněvovu éru v Sovětském svazu. Politika détente je záležitost zahraniční politiky. Původ slova je francouzský a slovní spojení se interpretuje jako politika uvolnění a zmírnění napětí v mezinárodních vztazích. Vznikla koncem 60. let a je spjata s uvolněním mezi Západem a Východem. Brežněvovým cílem bylo dosáhnout uznání ze strany Spojených států a akceptace Sovětského svazu jako rovnocenné mocnosti. Oficiálně byla politika détente jako zahraniční politika Sovětského svazu Brežněvem prosazena na 24. sjezdu KSSS. Jejím hlavním znakem se stala smlouva SALT I.⁷

O Brežněvově politice détente v článku "Sovětská hierarchie a politika SSSR 1968-1982" Jan Wanner píše: "Brežněvovo pojetí uvolnění, tak jak se formovalo od března 1969, vycházelo z představy dlouhodobé stability obou jednacích partnerů, ale odpůrci uvolnění tuto premisu zpochybňovali."⁸ Brežněv odmítal řešit velké problémy a vyhýbal se jim. Vnitřní napětí ve straně i v zemi se snažil skrývat okázalými ceremoniály a skutky, jako například, "hromaděním vnějších poct (titul maršála a předsedy Rady obrany ...."⁹

---

6 VEBER, V. *Komunistický experiment v Rusku 1917-1991: aneb, Malé dějiny SSSR*. 1. vyd. Praha: Set out, 2001. ISBN 80-86277-14-3.

7 Její součástí byla například dohoda o omezení obranných protiraketových systémů nebo určení početních limitů pozemních a ponorkových strategických raket.

8 WANNER, Jan. Sovětská hierarchie a politika SSSR 1968-1982. : *Slovanský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History*. Praha : Historický ústav AV ČR 80, č. 2, (1994,) s. 165-187.

9 WANNER, Jan. Sovětská hierarchie a politika SSSR 1968-1982. : *Slovanský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History*. Praha : Historický ústav AV ČR 80, č. 2, (1994,) s. 165-187.

1.2 EKONOMIKA A HOSPODÁŘSTVÍ

Ekonomika a hospodářství Brežněvovy éry byla spojena hlavně se jménem Alexeje Nikolajeviče Kosygina, předsedy vlády v letech 1964 - 1980. Ekonomická a hospodářská situace země se zhoršovala. Vznikla realie tzv. "bramborových brigád".¹⁰ V září 1965 Kosygin vyhlásil státní reformu jako reakci na tuto zhoršující se situaci země. Podstatu reformy nám pomůže přiblížit následující citace: „Část reformně laděných ekonomů tu s pomocí nového předsedy vlády prosadila, že byl snížen počet ukazatelů plánu: dosavadní hlavní kritérium, tj. objem výroby, bylo částečně nahrazeno „realizovanou výrobou“ - tedy tím, co šlo skutečně na odbyt.“¹¹ Reforma bohužel neměla pozitivní vliv a úroveň hospodářství se nezlepšila.

Tak, jak se Chruščov snažil o decentralizaci hospodářství, stejně se Brežněv snažil o opak a dosáhl toho tím, že všechna decentralizační opatření provedená Chruščovem, zrušil. Problémy v zemědělství chtěl Brežněv řešit zvýšením investic, dodávek průmyslových výrobků kolchozům, novými sociálními opatřeními a snížením daní ze soukromých záhumenků. Cílem těchto opatření pak bylo vykupovat od kolchozů více obilí než doposud.¹²

1.3 ŽIVOT OBYVATELSTVA

Sociální život a životní úroveň obyvatelstva se i přes zaostávání hospodářského vývoje a zaostávání za západem, zlepšily. Měla na tom svou zásluhu i činnost nomenklatury, které se úspěšně podařilo vytvořit obraz kvalitní životní úrovně. Tedy i přesto, že země nebyla ekonomicky ani zemědělsky na dobré pozici, životní podmínky obyvatelstva měly pozitivní vývoj. Podle knihy "Komunistický experiment v Rusku 1917-1991" byly tehdejší ceny následující: "Aeroflot se stal největší leteckou společností na světě, i proto, že za letenku z Kyjeva do Vladivostoku se platilo neuvěřitelných 15 rublů. Říkalo se dokonce, že se vyplatí dovážet pomeranče z Gruzie do Moskvy v cestovní tašce. Měsíční nájemné stálo v průměru 5 rublů. Jen ceny nových výrobků, jako

---

10 Více o tomto fenoménu v kapitole 4.2 "Sociální realie".

11 ŠVANKMAJER, M., VEBER V., SLÁDEK Z., MOULIS V. *Dějiny Ruska*. Třetí doplněné a přepracované vydání. Praha 2: Lidové noviny, 1999, s. 763. ISBN 80-7106-216-2.

12 ŠVANKMAJER, M., VEBER V., SLÁDEK Z., MOULIS V. *Dějiny Ruska*. Třetí doplněné a přepracované vydání. Praha 2: Lidové noviny, 1999, s. 763. ISBN 80-7106-216-2.

byl televizor, šicí stroj, pračka, lednička apod., byly vysoké."¹³ Lidé měli větší možnosti, více peněz a mohli si dovolit koupit si dražší věci, jako například automobil.

V knize „Dějiny Ruska“ se o Brežněvovi píše: „Jako brigádník se ve svém mládí řídil zásadou „tři pytle pro ně, jeden pro sebe“.¹⁴ Sám miloval bohatství a obklopoval se jím. Svým stylem vlády umožnil společenské třídě nomenklatury žít přepychový život i přesto, že ekonomická situace země nebyla v nejlepším stavu. Nárok na tento život ale měli pouze ti, kteří souhlasili s jeho názory a s režimem. " Jednou ze zásad Brežněvova vládního stylu bylo poskytování sociálních výhod a zvýšení životní úrovně "výměnou" za poslušnost a věrnost režimu."¹⁵

Průměrné měsíční mzdy v SSSR v letech 1965-1977 (v rublech) viz příloha č. 2.

I přesto, že Chruščov byl ze svého postu oficiálně odstraněn z důvodu jeho vysokého věku, Brežněv vládl ještě ve svých 71 letech a dokonce se nechal jmenovat předsedou prezidia Nejvyššího sovětu. A to i nehledě na to, že v roce 1977 za sebou měl těžkou mozkovou příhodu. Leonid Iljič Brežněv zemřel 10. listopadu 1982, tudíž tři roky po natočení filmu „Garáž“.

Z výše zmíněných poznatků můžeme vyvodit následující závěry. Brežněvův styl vlády přinesl změny. Ironicky i navzdory tomu, že sám Brežněv změny nevítal. Jeho politika uvolňování dala obyčejným lidem prostor odpoutat se od myšlenek mezinárodního napětí a žít plnohodnotný život v rámci sovětských možností. To ve filmu také vidíme. Řeší se obyčejný problém, který souvisí s životem obyvatelstva. Dále chci také zmínit to, že zápletka filmu úzce souvisí s tím, že lidé si mohli dovolit koupit více věcí, jedním z nich byl i osobní automobil a z toho plyne problém nedostatku garáží.

---

13 VEBER, V. *Komunistický experiment v Rusku 1917-1991: aneb, Malé dějiny SSSR*. 1. vyd. Praha: Set out, 2001, s. 223. ISBN 80-86277-14-3.

14 ŠVANKMAJER, M., VEBER V., SLÁDEK Z., MOULIS V. *Dějiny Ruska*. Třetí doplněné a přepracované vydání. Praha 2: Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-216-2.

15 VYKOUKAL, J., LITERA B., TEJCHMAN M. *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku, 1944-1989*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s 479. ISBN 8085983826.

2 ELJDAR RJAZANOV

V následující kapitole se chci věnovat osobě režiséra Eljdara Rjazanova. Krátce se zmíním i o jeho studiu a o tom, co ho vedlo k volbě stát se režisérem. Uvedu také některé z jeho zkušeností, které získal v průběhu své práce. Nakonec vyjmenuji některé jeho filmy a slavné osobnosti, se kterými měl tu čest spolupracovat.

2.1 ELJDAR RJAZANOV – ŽIVOTOPIS A DÍLO

Eljdar Rjazanov se narodil 18. listopadu 1927 v Samaře. Už jako malé dítě miloval čtení dobrodružných knížek a chtěl se stát spisovatelem. Základní školu se rozhodl ukončit o rok dříve. Mladý Rjazanov se přihlásil na obor režie do Ruského státního ústavu kinematografie (VGIK). Přijat byl, ale podmíněně s tím, že musí v prvním roce prokázat dobré výsledky, jinak nebude moci školu úspěšně dokončit. Dobré výsledky jako student měl a studium ukončil v roce 1950 obhajobou své dokumentární práce „Они учатся в Москве“, na které pracoval spolu se spolužačkou Z. P. Fominovoj.

Po škole se rozhodl, že se bude věnovat dokumentárnímu filmu. Tvořit začal v roce 1950 a ve své knize „Неподведённые итоги“ o tomto období napsal, že to byla doba řízená Stalinem. Dokumentární filmy podle něj neměli nic společného s jeho současným životem nebo skutečností, byly to spíše propagandistické filmy, které měly obyvatele země přesvědčit o tom, že jejich život je plný štěstí a jejich zítřky budou ještě šťastnější. Inteligence té doby byla ovládána oceněními, za které si je Stalin kupoval.

Po Stalinově smrti v roce 1953 se rozhodl, že skončí s dokumentárními filmy a začne pracovat na filmech uměleckých. Na začátku roku 1955 začal pracovat s filmovou společností Mosfilm, kde byl jeho prvním výtvozem krátký film „Vesenniye golosa“. V roce 1956 se začal Rjazanov věnovat komediálnímu žánru a jeho prvním počinem v této oblasti byl velmi úspěšný film „Karnevalová noc“, který byl natočen v roce 1956.

Během dalších let Rjazanov natočil spoustu dalších filmů, mezi nimi například „Děvče bez adresy“ (1957), „Skandál kolem Pampelišky“ (1964), „Neuvěřitelná dobrodružství Italů v Rusku“ (1974). Mezi jeho divácky nejoblíbenější filmy rozhodně patří například film „Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel“ (1975), „Služební román“ (1977) a „Nádraží pro dva“ (1982). Rjazanovovi, jako režisérovi komedií,

nechyběl ani kritický pohled na život, který se sice snažil zaobalit do vtipu, ale satyra z filmů přímo čišela. K takovým můžeme přiřadit filmy „Garáž“ (1979) a „O bednom gusare zamolvite slovo“ (1980).

Eljdar Rjazanov není jen režisér, ale také scénárista. U několika svých filmů spolupracoval na scénáři, například filmy „Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel“ a „Ironie osudu II“. Dále Rjazanov napsal několik knih jako třeba „Грустное лицо комедии“ (1977), „Эти несерьезные, несерьезные фильмы“ (1977), „Неподведенные итоги“ (1983).

V letech 1979-1985 Rjazanov pracoval jako vedoucí televizního programu „Kinopanorama“. Vytvořil více, než dvě stě autorských televizních programů. Dále působil také jako přednášející Vyšších kurzů pro scénáristy a režiséry. Mezi jeho posluchači byli například J. B. Mamin a I. V. Dychovičnyj. V roce 2002 se Rjazanov stal prezidentem Ruské akademie věd a umění „Nika“.

Eljdar Rjazanov dostal za svůj život nespočet ocenění. Zmíňme například Státní ocenění RSFSR bratrů Vasiljevych za film „Služební román“ roku 1979.

Za celou dobu své tvorby Rjazanov spolupracoval se spoustou lidí. Uvedme například Grigorije Gorina, Vladimíra Vojnoviče a Ludmilu Razumovskou. Díky jeho filmům se proslavila spousta herců, například Andrej Mironov, Andrej Mjagkov, Lija Achedžakova a Jurij Jakovlev. Nejvíce filmů, scénářů a povídek vzniklo za spolupráce s Emilem Braginským.

Co se týče jeho osobního života, byl třikrát ženatý. Všechny jeho ženy byly z profese. První žena Zoja Fominova byla také režisérka a znali se spolu už na univerzitě. Jeho druhá žena Nina Skujbina pracovala ve filmové společnosti "Mosfilm" a třetí žena Emma Abajdullina se u filmu živila jako střihač. Rjazanov má dceru Olgu a vnuka Dmitrije.

V přílohách uvádím tabulku obsahující hodnocení vybraných filmů Eljdara Rjazanova. Hodnocení jsem pro zajímavost vybírala jak z amerických, tak i z evropských a ruských webových stránek. Konkrétně jsem porovnála výsledky z americké webové stránky „IMDb“, dále z britské webové stránky „Rotten Tomatoes“. Jako ruského zástupce jsem zvolila stránku „Kinopoisk“ a česká a slovenská hodnocení představuje „Česko-Slovenská filmová databáze“. Hodnocení jsou převážně od běžných diváků, z

webových stránek, kde může film ohodnotit každý, kdo ho viděl. Filmy jsem vybrala žánrově odlišné a sleduji, jak se liší hodnocení diváků odlišných národností u filmů jednotlivých a zároveň pozoruji i oblíbenost filmů, co se týče žánru. „Karnevalová noc“ se řadí k komedii a muzikálu. „Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel“ a „Garáž“ jsou tragikomedie. „Dorogaja Jelena Sergejevna“ je sociálně-psychologické drama. „Čelovek niotkuda“ se řadí ke komedii a sci-fi a „Nádraží pro dva“ k melodramatu.

Z tabulky vyplývá, že průměrně jsou filmy nejlépe hodnocené stránkou „Rotten Tomatoes“. Hodnocení ruských diváků je téměř u každého filmu stejné, s výjimkou filmu „Čelovek niotkuda“, který má hodnocení slabší. Hodnocení českých a slovenských diváků je také na podobné úrovni. Nejhorší hodnocení má film „Karnevalová noc“ s 78%. Bohužel, filmy „Dorogaja Jelena Sergejevna“ a „Čelovek niotkuda“ na této stránce hodnocení nemají a to proto, že je vidělo pouze malé množství diváků a hodnocení by nemělo dostatečný vzorek respondentů. Nejhuře dopadlo hodnocení diváků z americké webové stránky, ovšem od ruského průměru se liší o zanedbatelné minimum. Co se týče filmů samotných, nejlépe je hodnocen film „Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel“, jeho průměr je 85%. Viz příloha č. 3

3 FILM "GARÁŽ"

Následující kapitola pomáhá společně s první kapitolou uvést čtenáře práce a diváka filmu do celkového kontextu a do problematiky práce. Pomůže v lepší orientaci v následujících kapitolách, kde se téma této práce rozvádí podrobněji.

Film "Garáž" byl natočen roku 1979 v Moskvě v tehdejším SSSR. Svým námětem se poněkud odlišuje od předcházejících filmů¹⁶ Eljadara Rjazanova a ve své době šokoval svou ironií a zesměšněním tehdejších poměrů ve společnosti.¹⁷ „Взяв за основу события из личного опыта, Эльдар Рязанов ловко переворачивает ситуацию с ног на голову, используя в виде звериной клетки помещение, в котором проходит собрание, а самих сотрудников института - в виде зверей, которых они изучают. Этот удачный ход позволяет ему подтрунивать над самыми гадкими и низкими человеческими чувствами - завистью, трусостью и подлостью.“¹⁸ Co se týče žánru, film se řadí k tragikomedii.

Samotný námět je založen na skutečné události. Rjazanov byl svého času podílníkem družstva pro výstavbu garáží. Na jedné ze schůzek bylo podílníkům oznámeno, že prostor na stavbu garáží se zmenšil a tudíž několik členů ztrácí možnost vlastnit garáž. Rjazanov sám se veřejně nikoho nezastal a film pro něj byl způsob ospravedlnění. Možná také proto si sám zahrál roli člověka, který je na konci na seznamu těch, kteří přijdou o garáž, protože spal a nemohl se bránit.

V SSSR byla premiéra filmu 10. března 1980, což spadá do tzv. "období stagnace"¹⁹. Přelom 80. a 90. let 20 století bylo v tehdejším Sovětském svazu období ve znamení oslabení umělecké ideologie, která byla pod vedením „Goskino“ SSSR. "Garáž" můžeme tedy zařadit na samý počátek této epochy změn. A to může být jeden z důvodů, proč se film odlišuje od Rjazanovových dřívějších snímků. Vyvstal před ním problém zobrazení nové reality a on se rozhodl vyřešit ho ironií a satirou ve které ale i tak zůstaly zachovány, pro jeho filmy typické, komediální prvky.

---

16 Například Karnevalová noc, Husarská balada.

17 Například: pevný řád a slepá hierarchie zace společnosti, které jsou více rozebírání v kapitole 5.1 a 5.2

18 ООО «КОМПАНИЯ АФИША» Гараж – рецензии, афиша [online]. 2011 [cit. 2015-04-03].

Dostupné z: <http://www.afisha.ru/movie/185347/review/382752/>

19 эпоха застоя, více o této problematice v kapitole 1 Historický kontext

3.1 DĚJ FILMU

Snímek začíná setkáním družstva pro výstavbu garáží. Na programu je řešení problému, který spočívá ve zmenšení půdy pro jejich výstavbu a potřeby vyřadit 4 lidi ze seznamu podílníků. Rozehrává se divoká diskuze, hádka ohledně toho, kdo bude a kdo nebude vyřazen. Projevují se postavy kladné i záporné. Situace se vyhrotí tak, že výbor zůstane zamčen v sále a všichni jsou nuceni přenocovat. Kromě toho, že autor obrací naši pozornost na celou skupinu, tedy družstvo, pozorujeme i osudy jednotlivých postav. Například, o postavě Malajevoj se dovídáme, že má dítě a stará se něho sama. O Kušakovoj, která vystupuje tak povýšeně, v průběhu filmu zjistíme, že má doma manžela, pro kterého potřebuje podepsaný papír s informací o tom, kde strávila noc. A dále například postava ženicha, o němž víme, že ten den se zrovna oženil a čeká na něho nevěsta.

Seznam postav uvádím viz příloha č. 4.

3.2 AKTUÁLNOST FILMU

Trocha ironie osudu je i v tomto snímku. I po letech je jeho téma stále aktuální a v situaci si můžeme představit i dnešní lidi a jejich povahy. Přesto, že Rjazanovův záměr byla hlavně kritika tehdejší doby a společnosti, vybral si nesmrtelné téma, které můžeme bez problému aplikovat i na dnešní společnost. Narážíme hlavně na to, že i dnes jsou lidé sobečtí a sledují hlavně vlastní cíle. Tak jako dříve se najdou i ti, kteří se postaví za slabé, ale málokdy se stává, že by všichni vyšli bez újmy. Tak jako ve filmu, kde máme možnost vidět ty, kteří rozhodují, ty kteří se brání a ty, kteří brání ostatní. Ovšem nakonec je stejně někdo, kdo na sebe břemeno musí vzít.

S tématem aktuálnosti souvisí i zvířecí motiv ve filmu²⁰. Fakt, že v každém člověku se skrývá nějaká zvířecí podstata, platil vždy a bude platit i nadále. A právě tato zvířecí podstata, která se u každého člověka i u postav ve filmu, občas vyjeví na povrchu, ovlivňuje chování a rozhodování postav. S tím je spojena touha některých lidí ovládat druhé a rozhodovat o jejich osudu, dále touha každého člověka po vlastním přežití. Ve filmu je touha po přežití metaforicky přenesena na hmotný předmět garáže. Ve své knize

---

20 Viz kapitola 4.3

„Неподведенные итоги“ autor píše, že by si přál, aby film zestárl a jeho téma aktuální nebylo. To by totiž znamenalo, že lidé se změnili a přestali být sobečtí.

4 ANALÝZA FILMU "GARÁŽ"

Tato kapitola umožní čtenáři lépe se seznámit s postavami ve filmu. Přesto, že v průběhu filmu se setkáváme s mnoha charaktery, rozhodla jsem se vybrat k analýze jen několik z nich. Postavy si také rozdělíme do několika skupin, podle charakterových rysů, podle jejich postavení ve společnosti, která je tu zastoupena pouze družstvem. Některé postavy jsou zařazeny do příslušných skupin automaticky a to na základě svého mocenského postavení. Dalším kritériem pro zařazení byla pozice ve sporu o tom, kdo přijde o garáž a kdo ne. Krátce se zaměříme i na fakt, že pozice některých postav se v průběhu filmu mění, u některých i rapidně. Analýzu postav a jejich členění provádím proto, aby čtenář této práce a divák filmu lépe porozuměl jejich chování a záměrům.

4.1.1 SKUPINA VLÁDCŮ

Do této skupiny patří především postavy Anikejevy a Sidorina. Jejich zařazení zejména do této skupiny je založeno na tom, že jsou v čele skupiny, Anikejeva je zástupce z vedení a všichni k nim chovají určitou úctu.

Chvilkově se vládci stává i původní skupina vyřazených, tedy Chvostov, Fetisov, Jakubov a Guskov, přesněji jeho žena. Moc přebírají ve chvíli, kdy se snaží situaci obrátit a vyřadit ze seznamu lidí, kteří zastávají vedoucí pozice. Tím myslíme nejen Anikejevu a Sidorina, ale také postavu Kušakové. Dále tito lidé chtějí vyřadit všechny, kteří patří do skupiny tzv. prominentů.

4.1.2 SKUPINA VYŘAZENÝCH

Děj filmu se rozehrává poměrně rychle a tak hned v prvních minutách filmu jsou vynesena jména lidí, kteří přijdou o svoje místo na garáž. Jsou to Guskov, Fetisov, Jakubov a Chvostov. V průběhu filmu se do pozice vyřazených dostávají i postavy z vedení, tedy Anikejeva a Sidorin a také Kušakova a Karpuchin.

Patří sem i spící člověk, který je nakonec vyřazen a dostane se do pozice obětního beránka. Jeho vyřazení se zkrátka nabízí. Při závěrečném losování se celá skupina, ve které už není Anikejeva ani Kušakova, stmelí a každý přeje těm druhým, aby si vytáhli

šťastný čistý papírek. Zbývá ovšem jeden člověk, který vyřazen být musí. A tak se všichni společně otočí na spícího člověka a bez jakýchkoliv dohadů mu tuto zprávu oznámí. Tímto činem se všichni tito lidé dostanou na závěr do pozice vládců.

4.1.3 SKUPINA BOJOVNÍKŮ

Do této skupiny můžeme automaticky zařadit všechny, jejichž jména padla na začátku v souvislosti s odebráním garáže, a to Chvostova, Fetisova, Jakubova a Guskova. Brání se automaticky. Žena Guskova, která je na schůzi místo svého manžela, neotálí a hned začne bojovat za svého muže a jeho nárok na garáž. Bojuje hlavně fyzicky. Vezme Sidorinovi seznam jmen, zmačká ho a odhodí. Dále se snaží ospravedlnit manžela přede všemi, mluví o jeho zásluhách a úspěších v institutu.

Dále je tu i Sidorin. Těsně před tím, než pronese jména lidí, kteří jsou navrženi k vyřazení, říká, že ty dotyčné zařadí do dalšího seznamu. Vytváří tím iluzi toho, že o místo na garáž vlastně nepřijde nikdo, jen ho dostane později.

Patří sem i postava Nataši, brání Chvostova a pomáhá mu při jeho obraně. Chvostov sám se moc bránit nemůže, protože ztratil hlas a tak později ve filmu využívá hlavně fyzickou obranu, jak například to, že si lehne na stůl vedení, a nebo sní papír se seznamem jmen lidí, kteří mají přijít o garáž. „Он лежит в знак протеста.“²¹ Fetisov pomáhá Chvostovovi udržet se na stole. Fetisovův největší odpor vygraduje tak, že navrhne vyřadit Kušakovou a vedení.

Nejvíce v této skupině však vyniká postava Malajevoj, protože ona brání své kolegy i přesto, že se o svou garáž bát nemusí. Zpočátku jen tiše přihlíží, ale když proběhne hlasování o tom, zdali má být seznam jmen schválen či ne, ona se hlasování zdrží se slovy, že se nechce účastnit takové nehoráznosti. Ona je ta, která schová klíč od jediných dveří v místnosti. Chce situaci vyřešit a odmítá lidem dovolit odejít.

4.1.4 SKUPINA TZV. PROMINENTŮ

Sem můžeme jednoznačně zařadit syna Miloserdova, dceru profesora Smirnovského Marinu a také postavu Kušakové. Všichni tři mezi ostatní nezapadají z

---

21 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

jednoho prostého důvodu. Jejich pozice je založena na činech a úspěších někoho jiného.

Už jen název postavy syna Miloserdova napovídá, že je synem váženého a uznávaného profesora. Je si své výhody vědom a nijak se za ni nestydí. „Ну я ж не виноват, что я его сын. Родителей не выбирают, хотя я лично своими доволен.“²² Brání se tím, že jeho vina to není, protože nikdo si svoje rodiče nevybírání, ale on nemůže říct, že by byl nespokojen. On se tedy na zasedání dostal díky tomu, že jeho otec pomohl urychlit stavbu garáží.

Dcera profesora Smirnovského Marina je na tom podobně. Na zasedání je přítomna spolu s otcem. Její postoj je ale trochu jiný, než postoj Miloserdova syna. Marina se chová lehce arogantně. Když ji Miloserdův syn osloví poprvé, odpoví mu tak, aby naznačila, že o konverzaci s ním nemá žádný zájem. Ovšem jakmile se dozví, kdo mladík je, nebo spíše čím syn to je, její chování směrem k němu se okamžitě změní. „Только, я вас умоляю, не называйте своего имени. Вы для меня навсегда останетесь: сын Милосердова. В этом романтика нашего времени.“²³

Kušakova se od dvou již zmíněných postav poněkud odlišuje. Její místo na zasedání je pojištěno tím, že půjčila peníze Anikejevě. Zpočátku tedy jen s úsměvem přihlíží, ale je poznat, že prostředí je pro ni neznámé, možná i nepříjemné. Její postavení se v průběhu filmu dost mění. Patří do skupiny vládnoucích, díky závazku Anikejevy, později patří do skupiny vyřazených a s tím také ze zasedání odchází.

4.1.5 SKUPINA MLČENLIVÝCH

Mezi mlčenlivé zařadíme postavu zapisovatelky, sporu se nijak neúčastní jejím jediným zájmem se zdá to, že chce, aby schůze skončila. Patří sem i postava spícího muže, který ovšem nenamítá nic, protože celou schůzi prospal, je tedy možné, že by nějaký názor vyjádřil, kdyby nespal.

K této skupině bych chtěla přiřadit i postavu profesora Smirnovského. Téměř celý film zůstává v pozadí, je tichý, moc se neprojevuje. Dá o sobě vědět jen ve chvíli, kdy jde o čest jeho družky Nataši. I přesto, že v jednom momentě dá svůj nesouhlas najevo, a to ve chvíli, kdy se přítomní rozdělí na dvě jasné skupiny. Skupinu vládců a těch zbylých.

---

22 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

23 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

Smirnovský přichází a Anikejeva ho vybízí, aby se postavil vedle ní, on ovšem odmítá a stoupne si naproti ní. Avšak i přesto bych ho zařadila k této skupině. Ohledně vyřazených lidí výraznější námitky nevznese, nemá proč, sám může být rád, že jeho jméno nepadlo. Jeho rodina dostane totiž garáže dvě. Syn Miloserdova sem také patří. Na začátku sporu prostě sedí a čte si, neprojevuje nejmenší zájem na dění. Celkově se do kolektivu nezapojuje. Má pouze občasné poznámky a spíše se věnuje Marině.

4.2 ANALÝZA NĚKTERÝCH POSTAV

K pochopení filmu je zapotřebí uvědomit si, která postava je kladná a která záporná a rozkódovat jejich úmysly. Ne každá postava jedná upřímně a bez přetvářky a proto si v následujících kapitolách zanalyzujeme alespoň některé z nich. Dále se pokusíme popsat jejich vývoj v průběhu děje.

4.2.1 MALAJEVA

Malajeva je ústřední postava filmu. Už na začátku filmu ji divák začne sledovat, protože režisér ji od ostatních vyděluje – přichází pozdě. Od momentu, kdy se rozhodne zamknout dveře a schovat klíč, je to ona, kdo rozvíjí děj a udržuje ho. Nejen tím, že svým činem donutí všechny zůstat a problém řešit, komunikovat, ale také tím, že vznáší námitky a apeluje na ostatní svými argumenty.

Její postava je naivní a čistá, stále věří, že na světě je spravedlnost a že pravda zvítězí. Musí protřpět i osobní urážky, ale stále drží hlavu hrdě nahoře. I když naruší společenské konvence tím, že zamkne dveře a schová klíč, dodržuje pravidla schůze. Například, dává hlasovat, jestli ji mají prohledat nebo ne ("Товарищи, кто за то, чтоб меня обыскать?")²⁴ a nezapomene každému poděkovat za jeho hlas, ať už je kladný nebo záporný.

Jedna z myšlenek, kterou se snaží přítomné zaujmout je, že většina z nich pracuje v institutu pro ochranu zvířat. A člověk je také zvíře, které potřebuje chránit. Na to naváže tím, že obviní vedení z toho, že si chytře vybralo čtyři lidi, kteří se nemají jak bránit. Nemají známosti ani vlivné příbuzné, kteří by jim místo na slunci zajistili.

---

24 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

4.2.2 ANIKEJEVA

Postavu Anikejevy bych přirovnala k typickému členu nomenklatury. Zastává vysoký post, využívá svého postavení a to nejen čestně, ale nestydí se přijímat úplatky. Anikejeva je zástupce ředitele, má nejvyšší postavení na schůzi. Na první pohled působí mile a přístupně. Divák brzy zjistí, že je to jen vychytralá přetvářka. Maže všem med kolem pusy, řekne cokoliv, jen aby dosáhla svého. Nerada přistupuje na kompromisy a chce mít vše po svém.

Ještě před přečtením čtyř jmen lidí, kteří mají přijít o garáž, prohlásí: "Для нас главные люди, а не машины, естественно."²⁵ Později v průběhu filmu neváhá upozorňovat členy schůze na to, že mají dávat pozor na exponáty, dává najevo, že jsou pro ni důležitější, než všichni přítomní. S tím je spojen i okamžik, kdy už jsou dveře zamčené a jako jedno z řešení je navrženo, aby byly vyraženy. Anikejeva to kategoricky odmítá se slovy: "...- а кто будет охранять эти бесценные экспонаты? Нашему бегемоту сто двадцать лет!"²⁶ Z toho divák jasně pochopí, že jí nezáleží na tom, kdo potřebuje odejít, nezáleží jí ani tom, kdo o garáž přijde, sleduje pouze vlastní záměry a ve filmu má jediný, a to odhlasovat seznam a ukončit setkání.

Anikejeva se ke všem chová povýšeně. Na začátku filmu je milá, ale když se jí nedaří udržet pořádek a vypukne chaos, její postavu to velice znervózňuje. Lidé se proti ní ohradí, když na hysterii ženy Guskova odpovídá tím, že nic není jisté, je možné, že se seznam schůzí prostě neschválí. Poznámky přítomných jí naznačí, co si o tom myslí. Konkrétně, profesor Smirnovský řekne: "В нашем кооперативе с правлением всегда согласны."²⁷ Anikejeva se nezmůže na slovo a odpoví mu pouze ironickým úsměvem. K profesorovi Smirnovskému se připojí trombonista se slovy: "Да, не соглашаться с правлением - это всё равно, что против ветра плевать."²⁸

Má své oblíbené, které brání. Nedá se říct, že by je měla ráda, ale z určitých důvodů je musí bránit před ostatními členy a před vyřazením. Jsou to syn Miloserdova a Kušakova. Její povaha je celkově pohnutá. Profesor Smirnovský má dvě garáže a přesto není ze seznamu vyřazen. Anikejeva mu jeho místo zajistila a možná od něho pak

25 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

26 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

27 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

28 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

očekávala něco na oplátku. Je pak proto rozezlená, když vidí, jak se profesor k celé situaci staví a Anikejevu nijak nepodporuje.

4.2.3 KUŠAKOVA

Kušakova je velice zvláštní postava. Ze začátku se moc neprojevuje, ale je vidět, že do kolektivu nezapadá. Působí povýšeně a dává ostatním najevo, že se nebude snižovat na jejich úroveň. To se také nestane. Ani v jedné ze scén se její chování nevychýlí. Ostatní postavy se uchylují ke křiku, ale ona ne, zůstává stále chladná. Opovrhuje lidmi, kteří se neumějí ovládat. O tom svědčí její reakce na ženu Guskova: "Заткнитесь вы, истеричка!"²⁹ Její chování se nejspíše odvíjí od faktu, že Anikejeva od ní dostala úplatek ve formě půjčky, tím pádem ví, že má na schůzi oporu a to přímo u vedení schůze. Jen jeden okamžik ji divákům dovolí vidět v jiném světle, a to ve chvíli, kdy se všichni ukládají ke spánku a Kušakova chce po Sidorinovi potvrzení o tom, že strávila noc v muzeu na schůzi. Je tedy jasné, že má doma žárlivého manžela, kterého nemůže, nebo neumí ovládat tak, jako ostatní lidi. Možná v tom tkví podstata jejího chování na veřejnosti. Chce si kompenzovat to, že v domácnosti je ta, která se musí podvolit.

Je tu i další důvod jejího vystupování jako dámy. Je to přirozená obrana člověka, který se nachází mezi lidmi, mezi něž přirozeně nepatří a se kterými se nemůže srovnávat. V případě Kušakové jde hlavně o srovnání na intelektuální úrovni. Pracuje jako ředitelka. Má obrovské pravomoci a obrovské možnosti, zvláště v době, kdy přísun zboží a hlavně potravin nebyl tak neomezený, jako je tomu například dnes. Avšak i přesto, že je na tak vysoké pozici, oproti ostatním přítomným na schůzi je nevzdělaná, nemá vysokoškolské tituly jako ostatní. Rozumí prostému fungování a životu na trhu. "Пожалуйста! Делайте из меня мясной ряд! Почем же вы будете брать за кило, не знаете? Я вам скажу. Вот эта вот часть, вот эта вот, называется голяшка. Здесь не дороже трех рублей, идет только на студень. ... - Вы не знаете, это огузок! Огузок. Здесь вы можете взять и по 4 рубля. Идет и на первое, и на второе. Дальше вы знаете, это задняя часть. Все всегда любят именно заднюю часть. Там много мяса и мало костей. Можно содрать и по пять, и по шесть рублей."³⁰ A také je zvyklá jednat

29 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

30 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

z vůdčí pozice. Ve finále je ale tato pozice zviklána, protože iniciativu převezme skupina bojovníků a Kušakova nakonec skončí bez garáže. Ale ani tehdy se nesníží na nějaké scény. Její nástroj boje a nesouhlasu jsou pouze urážky a to, že je pronáší tak chladným hlasem, je dělá ještě silnějšími.

4.3 ZVÍŘECÍ MOTIV

Celý děj filmu se odehrává v zoologickém muzeu. To samo o sobě nemá nějak velký význam, ale v průběhu filmu se některé postavy na základě svého chování a postavení ve sporu dají přirovnat ke zvířatům.

4.3.1 MALAJEVA JAKO BÍLÁ VRÁNA

Malajevu můžeme za bílou vránu označit hned z několika důvodů. Za prvé, syn Miloserdova na ni tak přímo odkazuje. V momentě, kdy Malajeva mluví o tom, že je třeba vše udělat jinak a kritizuje postup vedení při vyřazování lidí. Syn Miloserdova řekne, že bílé vrány, zdá se, ještě existují. "Оказывается, белые вороны ещё существуют."³¹ Hned poté následuje záběr na exponát bílé vrány a Malajeva pokračuje ve svém boji za spravedlnost. Za druhé, co se týče výkladu symboliky, bílá vrána je označení pro výjimečnou osobu v kladném slova smyslu.

4.3.2 ANIKEJEVA JAKO PIRAŇA

K postavě Anikejevy se přirovnání k pirani hodí proto, že je to dravá postava, která se tváří nevinně, dokud nezaútočí. Anikejeva je chytrá a vyčkává, vybírá si slabé kořisti. Ve filmu je odkaz na tento symbol velkým modelem pirani, která se pohybuje na pozadí. V jeden moment pod ní sedí Sidorin a musí se sklánět, když je piraňa nad ním. Stejně tak i během zasedání se Sidorin zodpovídá Anikejevě, protože ona je zástupce vedení a člověk s největší mocí v místnosti.

I její gesta jsou podobná této rybě. Snaží se celou dobu si zachovat klidnou tvář. Rozčílí se, když útočí a hned poté se snaží získat zpět svou klidnou a kamennou tvář.

---

31 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

Například to, jak se snaží si stále uhlazovat vlasy.

4.3.3 KUŠAKOVA JAKO LEV

Přirovnání ke lvu jsem zvolila hlavně proto, že Kušakova je stejně hrdá jako lev, chová se povýšeně a neváhá ostatní nijak urážet. Je sebevědomá, protože si myslí, že její pozice je jistá a nic jí nemůže otřást.

Ve filmu se nachází u exponátu vycpaného lva a hladí mu hřívu, když Jakubov řekne, že rozhodnutí vedení nemá žádnou váhu a že pouze na schůzi členů družstva se může rozhodnout. "То, что вытворяет ваше правление - это произвол! Только собрание вправе решать, кто здесь четверо лишних!"³² Kušakova se tomuto výroku potichu a ironicky usměje.

4.3.4 MODEL SPOLEČNOSTI VERSUS ZVÍŘECÍ MOTIV

Nejenže některé postavy evokují přirovnání k jednotlivým zvířatům, ale také skupina jako celek vyvolává dojem, že se spíše chová jako tlupa zvířat, než jako skupina civilizovaných lidí. Někteří se chovají jako smečka a někteří jako stádo. Členové smečky jsou hlavně ti, kteří náleží do skupiny vládců. Chovají se jako divoká zvířata, jsou chytří a vyčkávací, udeří a zaútočí na nejslabší místo. Vybírají si slabé kořisti a to členy skupiny vyřazených a skupiny bojovníků. Ty bych také označila jako smečku zvířat, ale tentokrát v tom dobrém slova smyslu. Chrání své členy, zastávají se jeden druhého a mají jeden společný zájem. Nakonec je v ději i třetí element. Tu skupinu bych označila jako stádo ovcí. To je zbytek lidí, kteří nemají nějaký určitý názor na věc, připojí se k většině nebo k těm, kteří chtějí schůzi ukončit. Na výsledku jim nezáleží.

Příčinou tohoto podobenství je nejspíše to, že ze začátku je družstvo skupina, která má společné zájmy a společně je hájí. Vše řeší civilizovaně, kladu otázky, hlasují o nich. Když ale dojde na proces vyřazování, ve zmíněných lidech se probudí jejich základní reflex přežití. Tomu nasvědčuje i replika z filmu, kdy je garáž přirovnávána k místu pod sluncem: "Мы, собственно говоря, здесь все боремся за место под солнцем... в виде гаража! Чё тут скрывать?"³³

32 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

33 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

4.4 REÁLIE VE FILMU

Prvky reálií ve filmu můžeme rozdělit do několika skupin. Konkrétně na politické reálie, sociální reálie a mocenské reálie. Každou skupinu si podrobně rozebereme v následujících podkapitolách.

4.4.1 POLITICKÉ REÁLIE

Mezi politické reálie ve filmu můžeme zařadit moment na začátku filmu, kdy Anikejeva vyzve přítomné ke hlasování a přední řada začne zvedat ruce, aniž by Anikejeva řekla, o čem se bude hlasovat. Scéna je narážkou na hru sovětského systému. Hlasování se navenek tváří jako demokratický prvek, ale ve skutečnosti vše řídí jen pár vyvolených, kteří jsou o věci rozhodnutí ještě před samotným hlasováním. Zároveň se autoři filmu vysmívají tomu, že většina přítomných ani zasedání nebere vážně, zvednou ruce hned, jen aby vše odhlasovali a mohli jít domů.

Za další politickou reálií můžeme označit problematiku válečných veteránů. Ve filmu to je postava Jakubova, kterou ztvárnil herec Gleb Striženov. V prvním momentě je i on mezi čtyřmi nešťastníky, kteří mají přijít o garáž. Jakmile se ale zjistí, že je to válečný veterán a že sloužil v rozvědce, situace se mění. Samotná Anikejeva mu řekne, že se nemusí ničeho bát a že jeho auto jakoby v garáži už stálo.

4.4.2 SOCIÁLNÍ REÁLIE

První sociální reálií ve filmu reprezentuje postava Jeleny Malajevoj, spíše tedy její život a její sociální situace. Malajeva je matka samoživitelka. Jako postava celkově se ve filmu vymyká. I když nemá lehký život, zachovala si víru v dobro a ve spravedlnost. Protože ví, že člověk nedostane nic zadarmo, rozhodne se bojovat za nespravedlivé rozhodnutí komise.

Následujícím tématem jsou privilegovaní potomci. Jediné, na čem zakládají, jsou jejich úspěšní rodiče a z toho odvozují své možnosti a pravomoci. Zástupci této skupiny lidí jsou ve filmu syn Miloserdova a Marina. Oba jsou podstatně mladší, než zbytek přítomných a jsou tedy představitelé nové generace. Cítí se nadřazení nad ostatními přítomnými. Jako příklad můžeme uvést scénu v první třetině filmu, kdy byla oznámena

jména těch, kteří mají být vyřazeni z projektu. Chvostov se chce bránit, ale bohužel nemůže mluvit, tak se mu Nataša pokusí pomoci a přetlumočit jeho gesta. Marina pronese, že nechápe, co tam Nataša dělá. Marina sama tam je jen proto, že tam je její otec, s institutem celkově nemá nic společného, studovala mezinárodní vztahy a východní jazyky. Replika je ve filmu následující: "Наташа, ты не член кооператива, сядь и успокойся! Я вообще не понимаю, что ты здесь делаешь."³⁴

Následující sociální reálie souvisí s pojmem "období stagnace", kdy se nerozvíjela státní ekonomika, a upadalo národní hospodářství. Hospodářská reforma v té době je spojená také s tzv. "bramborovou brigádou"³⁵. Jednalo se o to, že studenti, ale i učení a studovaní pracovníci, byli ve velkých skupinách posíláni na venkov na sběr brambor. To mělo více spíše negativních následků. Za prvé rolníci přicházeli o práci a za druhé se zvyšoval počet zkažených brambor nepoužitelných k dalšímu zpracování a většina zemědělských družstev začala hlásit úbytky. Následek tohoto byl přesun vesnického obyvatelstva do měst a vznik nepoměru mezi počtem obyvatel na venkově a počtem obyvatel ve větších městech. To, že rolníci přicházeli o práci, bylo bráno jako negativní důsledek pouze ze státního hlediska. Většina z nich byla spíše ráda, že práce na venkově ubývá a že mají důvod, proč odejít za lepší práci do velkých měst. Ve filmu se této reálie týká postava Fetisova a jeho výrok: "Я за машину родину продал."³⁶

Další reálie souvisí s tím, co již bylo popsáno v podkapitole 1.3 „Život obyvatelstva“. Tedy to, že i přes špatnou hospodářskou situaci se vládnoucí vrstvy obyvatel (nomenklatura) snažily o to, aby se lidem žilo dobře, vytvářely iluzi kvalitního života. Spousta z nich si proto mohla dovolit koupit si drahé věci, jako například automobil. S tím souvisí počáteční zápletka filmu, a to je to, že město, ve kterém byl dříve automobil prestižní záležitost vyšší úrovně obyvatelstva, je nyní auty přeplněno a vznikají takové situace, jako potřeba zlepšování infrastruktury a výstavby nových silnic a dálnic a také nedostatek místa pro výstavbu garáží.

---

34 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

35 поездки на картошку

36 Volný překlad: "Kvůli autu jsem se vzdal vlasti."; *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

4.4.3 MOCENSKÉ REÁLIE

Mocenskými jsem tyto reálie nazvala proto, že v nich hrají roli především lidé, kteří jsou na vyšších pracovních postech a celkově ve společnosti zauímají významné postavení, mají tedy nějakou moc. Jako příklad využívání své moci můžeme uvést vztah Anikejevy s Kušakovou. Anikejeva jako mocná osoba ví, jak se v sovětském mocenském prostředí pohybovat. Kušakova je jí v tomhle podobná. Obě něco chtějí a mohou si vzájemně pomoci. Anikejeva přijme úplatek od Kušakové a zajistí jí místo mezi majiteli nových garáží. Můžeme to také nazvat jako "princip já tobě a ty mě". Mají oproti ostatním něco navíc a to jim poskytuje výhodu. Anikejeva se pak Kušakové zastává a brání ji, ne proto, že by chtěla, ale protože k ní má určitý závazek. Demonstrovat to můžeme následující replikou z filmu: "Что она может украсть на рынке? Это ж не магазин, в конце концов. - Что я могу украсть на рынке? Весы? Белый халат? Прилавок?"³⁷

Povolání Kušakové je také svým způsobem reálií, kterou bych zařadila mezi mocenské. Pracuje jako ředitelka trhu, což znamená, že má dohled nad vším, co se děje na trhu, co se bude prodávat a hlavně, komu se věci budou prodávat. Může všechno kontrolovat a také může obstarat věci, které nejsou běžně dostupné. To jí dává určitou moc, již může využívat k tomu, aby sama sobě obstarala něco nadstandardního.

Ne všichni jsou ovšem takoví. Například profesor Smirnovský je člověk, který má společenské postavení na úrovni a můžeme říct, že má jistou moc, nijak se ale nesnaží ji zneužívat, alespoň ne vědomě.

---

37 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

5 SOVĚTSKÉ REÁLIE VE FILMU

5.1 HIERARCHIE

Hierarchie byla pro Brežněvovu éru v Sovětském svazu velice důležitá. Na jejím vrcholu byl Brežněv v podstatě od Chruščovova sesazení. Oficiálně až od roku 1977, kdy odstranil N. Podgorného z funkce předsedy prezidia Nejvyššího sovětu a post po něm převzal.³⁸ Hierarchie byla důležitá pro celé fungování systému, hlavně tedy ve vyšších kruzích. Funkce, zastávaná člověkem, byla mnohdy důležitější, než samotný člověk. Jako příklad můžeme uvést Dmitrije Ustinova: "Po Grečkově³⁹ smrti v roce 1976 zájmy armády ... reprezentoval ministr obrany Dmitrij Ustinov. Ten však jako civilní osoba nebyl ve vysokých armádních kruzích příliš respektován, a proto ho Brežněv povýšil na maršála, aby alespoň tímto způsobem zvýšil jeho úctu u hierarchicky myslících vysokých důstojníků."⁴⁰

Hlavní zápor brežněvovského hierarchického systému byl fakt, že hierarchie směřovala pouze odshora dolů. To v praxi znamenalo, že rozhodnutí přijatá ve vyšších kruzích nenarazila na odpor v těch nižších. Tudíž moc byla v rukou politické špičky a neměla žádnou zpětnou vazbu. Vygradovalo to v realitu, kde rozhodování byla nástrojem mocenské hry a ne pokusem a snahou řídit stát a vést ho k prosperitě. Všechna řešení hospodářských a ekonomických otázek měla konzervativní charakter, který byl pro brežněvovskou éru typickým fenoménem a který odrážel Brežněvovu nelibost k rázným krokům a rozhodnutím.

Brežněv kladl obrovský důraz na hierarchickou organizovanost a také na plnění ukazatelů státních a ekonomických plánů. O tom svědčí takzvané pětiletky. Plány, které se týkaly hlavně ekonomiky a objemu výroby. Oficiálně měly být nástroji pro obnovu hospodářství, staly se z nich ale nástroje kontroly.

Pro vytvoření úplného obrázku uvádím následující úryvek: "Byla to silně hierarchicky strukturovaná, imobilní a konzervativní společnost, která se ustálila poté, co

---

38 Již od roku 1966 se Brežněv pyšnil titulem generálního tajemníka, což byl titul pocházející ze stalinské éry.

39 Andrej Antonovič Grečko byl sovětským vojákem a politikem. Pocházel z Ukrajiny a od roku 1967 byl ministrem obrany SSSR.

40 VYKOUKAL, J., LITERA B., TEJCHMAN M. *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku, 1944-1989*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 479. ISBN 8085983826.

přešla drastická údobí stalinských represí a Chruščovových experimentů a jejich sociálních ohlasů. Vznikla tak jedna gigantická organizace, řízená nomenklaturními kádry stranického a státního aparátu v čele s ústředním výborem komunistické strany, resp. politbyrem. Na vrcholu sociální pyramidy stály kádry stranického a státního aparátu opět hierarchicky seřazené. ... Každá částička systému (továrna, škola, kolchoz, ústav) měla své místo v hierarchické struktuře podle toho, jaký význam jí byl přikládán a jaké postavení si vydobyla. Určující bylo to, zda pracovala na všesvazové, republikové či nižších úrovních. Podle toho se řídily platy jejich zaměstnanců a ředitelů, od toho byla odvozena jejich privilegia a podle toho jim byly přidělovány prostředky na investice, vybavení, personál atd. Obdobně bylo rozděleno obyvatelstvo. Nejvyšší statut měli obyvatelé všestranně preferované Moskvy. ... Pak následoval Leningrad a hlavní města svazových republik, které se těšily obdobným výhodám, i když již v menší míře. Zcela zvláštní kategorii tvořila tzv. uzavřená města, jež soustřeďovala vojenský či jaderný výzkum a výrobu a která nebyla ani uváděna na mapách. Na dolním konci pyramidy stála malá města a vesnice.⁴¹

Ve filmu se hierarchie vyskytuje hned několikrát a v různé podobě. Její první podoba je vidět hned na začátku filmu a to prostřednictvím rozdělení rolí v družstvu. První okamžiky nás uvádějí do jasně strukturované společnosti. Vedení v čele s Anikejevou a Sidorinem po jejím boku a proti nim členové družstva. Ti jsou sice formálně těmi, na nichž závisí rozhodnutí všech problémů, protože o všem mohou hlasovat, ale všeobecně se ví, a ve filmu to i zazní, že nesouhlasit s vedením, je naprosto zbytečné.

Další narážkou na hierarchii ve společnosti je moment, kdy jsou dveře už zamčené a z druhé strany se do sálu dobývá manžel Anikejevy, Petr Petrovič. Nastane komická situace, kdy na sebe manželé křičí přes dveře. Z jejich rozhovoru se dovídáme, že vrátný budovy má náhradní klíč k sálu, ale to není nic platné, protože ten se zodpovídá pouze svému nadřízenému. Tudíž dveře nikdo neodemkne proto, že všichni pracují slepě podle jasného řádu a podle hierarchie vedení. Ve filmu zazní následující replika: "Скажи ему, что я ему приказываю отдать ключи, слышишь? - Бесполезно, он подчиняется только начальнику охраны."⁴²

41 VYKOUKAL, J., LITERA B., TEJCHMAN M. *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku, 1944-1989*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 479. ISBN 8085983826.

42 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

5.2 PEVNÝ ŘÁD

Pevný řád hodně souvisí s hierarchií. Díky ní zná každý své místo a tím pádem i své povinnosti. Rjazanov ve filmu obrací pozornost na to, že všechny pracovní činnost a pracovní postupy jsou prováděny jednotvárně, podle předpisů. Během děje na to režisér upozorňuje několikrát. V první řadě je to postup při řešení nějaké záležitosti. Anikejeva nebo Sidorin seznámí přítomné se situací, dají hlasovat. Kdo je pro, proti a kdo se zdržel. Například, hlasují o tom, jestli má být činnost vedení družstva na výstavbu garáží označena jako uspokojivá. Fetisov prohlásí, že by ji označil za výbornou. Ovšem na to mu Anikejeva odpoví, že to nejde. Existují pouze dvě možnosti a to uspokojivá nebo neuspokojivá činnost. "Товарищи, у нас не может быть хорошей работы. Бывает удовлетворительная и неудовлетворительная. Кто за то, чтобы признать удовлетворительной?!"⁴³ Jednotvárnost je tu tedy jednoznačná, v hodnocení se nedopouští jakákoliv odchylka, ani ta pozitivní. Dále moment, kdy se Anikejeva chystá prohledat Malajevu, aby našla klíč. Neví jak na to, bojí se, že je neprofesionální, protože to ještě nikdy nedělala a nemá s tím žádné zkušenosti. "Товарищи, у меня нет опыта, я это делаю непрофессионально."⁴⁴

5.3 OSLOVENÍ "SOUDRUH"

Toto oslovení⁴⁵ má v současném ruském jazyce mnoho významů.⁴⁶ Rozšířilo se zejména v souvislosti s revolucí a dále mělo své místo v Sovětském svazu. V této epoše se oslovení "soudruh" používalo jako oslovení všech obyvatel Sovětského svazu. Jeho forma byla nejen jako oficiální oslovení, ale vyjadřovalo také slušnost. Dávalo se před příjmení, oficiální název zastávané funkce. Užívalo se také v množném čísle jako oslovení skupiny lidí. Pohlaví se formou tohoto oslovení nerozlišovalo.⁴⁷

Ve filmu můžeme oslovení "soudruh" slyšet v hojné míře. Je používáno v klidných oficiálních situacích, jako třeba při čtení jmen ze seznamu vyřazených. Slyšíme

43 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

44 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

45 V ruském jazyce "товарищ".

46 Forma oslovení mezi členy komunistické strany, používá se i ve vojenském prostředí. Dále je to typické oslovení pro kolegy, kteří pracují ve stejném oboru. Oslovení má i význam "přítel, kamarád". Od konce 19. století se používalo pro členy revolucionářské strany.

47 товарищ Сидорин, товарищ Кушакова – soudruh Sidorin, soudružka Kušakova

ho ovšem i ve vyhrocených situacích. Například, když žena Guskova obviňuje Anikejevu z braní úplatků. Nezapomene na zdvořilé oslovení. Replika z filmu zní následovně: "Вы, жена Гуськова, ответите мне за клевету! - А вы, товарищ Аникеева, за получение взятки!"⁴⁸

5.4 FORMÁLNOST

Kapitolu jsem se rozhodla nazvat jako "Formálnost", ale její obsah bude, stejně jako Rjazanovův film, spíše kritický. Formálnost se ve filmu projevuje například oslovováním některých lidí. Konkrétně jsem o postavu Guskovy ženy a Miloserdova syna.

Žena Guskova na schůzi zastupuje svého muže Guskova. Za celou dobu se ale nedozvíme její jméno. Jakoby to ani nebylo podstatné. Pro diváka to možná podstatné je, ale pro postavy přítomné na schůzi ne. Je tam místo manžela a on je členem družstva, on pracuje v muzeu, jeho jsou zásluhy za vědeckou práci. Anikejeva chce, aby bylo jasné, komu je ve skutečnosti přidělována, v tomto případě spíše odebírána, garáž. Anikejeva se k manželce Guskova neobrátil jinak, než k "ženě Guskova". Je v tom oficiálnost. Ale pouze oficiálnost systému, oslovuje ji tak z výše uvedených důvodů. Pokud se na to podíváme jinak, odkryjeme tomto chování buranství a chybějící respekt. Je to urážka vůči postavě Guskovy ženy, která by si respekt zasloužila už jen za to, jakým způsobem bojuje za svého manžela a v podstatě i za celou svou rodinu. Anikejeva s ní mluví z očí do očí a ani jednou ji neosloví jejím vlastním jménem.

To samé je u syna Miloserdova. Jeho osoba sama o sobě je pro muzeum nedůležitá, nepracuje tam, nepřispívá žádnými poznatky ani výzkumy. Je tam na základě postavení svého otce a proto bude pro všechny přítomné navždy pouze syn Miloserdova. Stejný případ je také například příbuzná diplomata. Je tam místo něho a tak se její jméno nikdy nedozvíme. "Куда вы тащите муравьеда, родственница дипломата?"⁴⁹

---

48 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

49 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

5.5 ŠPATNÉ VYUŽITÍ LIDSKÉHO POTENCIÁLU

V této podkapitole se chci zabývat momentem ve filmu, kdy Anikejeva vyčítá profesoru Smirnovskému to, že našla lísteček s jeho jménem a kontaktem na něho v pytli od brambor. Anikejeva to vysloví jako špatnou věc v tom smyslu, že ji urazilo, když našla takový lísteček se jménem uznávaného profesora v pytli s bramborami. Profesor Smirnovský ji vše v klidu vysvětlí. Stejně tak, jako když si koupí bonboniéru a otevře ji, najde tam lísteček se jménem odpovědné osoby, tedy toho, kdo krabičku balil. Tak právě proto i on cítil povinnost podepsat se tímto způsobem pod svoji práci.

Ze strany profesora Smirnovského může být toto gesto bráno spíše jako výsměch, možná můžeme říci i protest. Výsměch z toho důvodu, že dávat lísteček se jménem odpovědné osoby do každého výrobku nebo nějakého produktu zvlášť, je naprosto bezpředmětný čin. Tento systém se úplně rozchází s typickým ruským kolektivismem. Vysvětleme si to na příkladu již zmíněných bonboniér. Tím, že v každé z krabiček bude jiné jméno člověka, který ji právě balil, se celá společnost, která bonboniéry vyrábí, zbavuje viny a nechá ji nést pouze jediného dílčího zaměstnance. Profesor Smirnovský je studovaný člověk, má svůj obor, kterým se zabývá, kterému rozumí a v němž je úspěšný. Jako profesor určitě publikuje odborné práce, možná i přednáší na nějaké univerzitě. A takový člověk i přes svůj formát jede balit do nějakého skladu brambory. Není to tak, že by to měl přímo nakázáno, ale sám řekl, že když museli odjet jeho studovaní kolegové z laboratoře, pokládal za vhodné, aby odjel s nim a pomohl jim. A tak člověk, který má naprosto jinou specializaci, nemluvě o tom, že je to profesor, odjede balit brambory místo toho, aby se věnoval své práci a uskutečňoval vědecké objevy a přinášel užitek v tom, v čem je dobrý.

Ve filmu dialog mezi Anikejevoj a profesorem Smirnovským probíhá následovně: "Ой. Ох, Павел Константинович, я глубоко уважаю вас, как ученого, но ваш моральный облик... Мне, как заместителю директору института, звонили из весоной организации. В овощном магазине, шестдесят втором, люди покупали картофель в пакетах, и что они там находили? Они находили там визитную карточку Павла Константиновича со всеми его регалиями, званиями, телефонами и домашним адресом. Ну что это за выходка? Кто вас отправлял на эту овощную базу? - Да, но отправили всю мою лабораторию, всех моих научных сотрудников. И

я посчитал невозможным для себя не пойти вместе с ними. Причем, привык я работать добросовестно. И, если я при окладе в 500 рублей пакую картофель, то я отвечаю за каждую картофелину. Жалобы на качество были? - Вроде нет. - А когда вы покупаете коробку конфет, ведь там внутри всегда лежит такая бумажка "Укладчица номер такой-то". А на овощной базе ни мне, ни докторам наук, ни кандидатам никаких номеров не давали. Вот я и вынужден был класть в пакеты с картофелем свою визитную карточку."⁵⁰

Režisér Rjazanov tímto velice jasně kritizuje nezájem celého systému k lidským schopnostem a lidskému potenciálu. Fakt, že i studovaní lidé jsou nuceni toto absolvovat, režiséra zřejmě tak zarazil, že je na něj ve filmu takováto narážka.

---

50 *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

ZÁVĚR

Hlavním tématem této bakalářské práce byla analýza filmu Eljdara Rjazanova "Garáž". Cílem bylo vyvození sovětských reálií, jejich okomentování s přihlédnutím k historickému i společenskému kontextu. Dále analýza filmu, postav a vybraných scén.

Co se týče dílčích úkolů, které mi pomohly dopracovat se k cíli práce, splnila jsem je následovně. První úkol bylo uvedení čtenáře do historického kontextu a tím se zabývá první kapitola této práce. S další prací režiséra je čtenář seznámen v druhé kapitole. Třetí úkol, tedy analýza zvířecího motivu je obsažen v kapitole čtvrté. Se čtvrtou kapitolou souvisí i druhý cíl práce, kterým byla analýza filmu, postav a vybraných scén. Jako postavy k analýze jsem si vybrala pouze Malajevu, Anikejevku a Kušakovou, protože jsem v průběhu práce zjistila, že mají na vývoj filmu největší vliv. Vybrané scény jsou analyzovány společně s postavami, se kterými souvisí a jsou doplněny replikami z filmu.

Reálie, které jsem pomocí splnění výše zmíněných úkolů ve filmu našla, jsem nejdříve rozdělila do skupiny politických, sociálních a mocenských reálií. Do skupiny politických reálií jsem zařadila význam hlasování, které probíhá na schůzích různých družstev a to, že navenek vypadá jako demokratický prvek, ale ve skutečnosti jím není, protože vedení se i přesto snaží prosadit si své závěry. Dále jsem v této podkapitole zmínila i válečné veterány, kteří jsou velice vážení. Ve filmu se to projevilo okamžitým jednáním ze strany vedení. Následovaly reálie sociální. Tato podkapitola se zabývá reáliemi, které vznikly na základě toho, že ve společnosti se pohybují privilegovaní potomci. Dále zmiňuji problémy vzniklé přesunem obyvatelstva z vesnic do větších měst a nakonec uvádím reálie vzniklé z ekonomické a hospodářské situace té doby. V kapitole mocenské reálie se zabývám lidmi, kteří využívají své postavení a ve společnosti a pracovní pozice.

Na základě vyvození těchto reálií a zařazení do výše zmíněných skupin jsem mohla pokračovat v plnění hlavního cíle a věnovat se přímo sovětským reáliím ve filmu. Ve filmu jsem našla následující jevy. Hierarchii ve společnosti a její váhu. Další podkapitola se zabývá pevným řádem ve společnosti i v pracovním prostředí, který úzce souvisí s předchozí podkapitolou o hierarchii. Dále jsem se věnovala typickému oslovení

v sovětské společnosti a tím je oslovení „soudruh“. Následující reálií je formálnost, která je viditelná napříč sovětskou společností. Také hodně souvisí s hierarchií a pevným řádem, protože doplňuje obrázek společnosti podle určitého vzoru. Poslední reálií, kterou jsem na základě analýzy vyvodila je špatné využití lidského potenciálu, kde se zabývám skutečností, že i vzdělaní lidé byli nuceni zastávat práci pod jejich úroveň.

Věřím, že sovětských reálií je ve filmu nespočet. Bohužel, rozsah bakalářské práce mi nedovoluje se zabývat všemi a dopodrobna. Vybrala jsem proto takové, které jsou ve filmu zobrazeny jasněji a to z důvodu, aby byla práce přínosná i pro čtenáře, kteří nejsou plně seznámeni s historií Sovětského svazu, jeho fungováním a společností. Tato práce může být podle mého názoru přínosná a zajímavá pro příznivce nejen filmografie samotného Eljdara Rjazanova, ale také pro příznivce kinematografie obecně. Dále pro ty, kteří se zabývají analýzou děl, jež reagují na určitou éru Sovětského svazu.

РЕЗЮМЕ

Уже само название работы - «Советские реалии в фильме «Гараж» Эльдара Рязанова - определяет основную цель настоящей дипломной работы. Автором работы акцентируется внимание не только на самом фильме, но также на обстоятельствах и среде, в которой Эльдар Рязанов создавал «Гараж». Указанная тема выбрана мною по нескольким причинам. Во-первых, кинематография является моим хобби, и мне нравится узнавать какие-то новые факты и сведения из этой отрасли. Прежде всего, это касается кинематографии Советского Союза, являющейся незнакомой для обычного зрителя. Во-вторых, меня привлекает история определённого периода. И именно этот фильм вызвал во мне интерес к истории Советского Союза. В-третьих, тема выбрана мною из-за самого режиссера, вышеуказанной работе которого отдано предпочтение. Следует сказать и о том, что фильм «Гараж» несколько отличается от предыдущей работы Э. Рязанова, и по этой причине мне хотелось бы узнать о нём больше.

Эльдар Рязанов окончил работу над фильмом «Гараж» в 1980 году, и в Советском Союзе премьера фильма состоялась 10 марта 1980 года. Следующие премьеры имели место в 1988 году в Германии и Венгрии. Действие фильма всё время происходит в вымышленном «Научно-исследовательском институте Охраны животных от окружающей среды». У зрителя есть возможность узнать, каким образом проходит одно из собраний гаражно-строительного кооператива «Фауна». Главный конфликт фильма построен на том, что не хватает территории для строительства гаражей и поэтому надо сократить их количество. Разыгрывается ссора, кого следует исключить из кооператива, а кого нет. В ход действия вовлечены почти все главные герои и все стараются защищаться. В конце фильма герои тянут жребий, чтобы определить одного человека, которому следовало бы отказаться от гаража. Как уже было сказано выше, фильм отличается от предыдущей работы режиссера Эльдара Рязанова, как например, фильмы «Карнавальная ночь», или «Девушка без адреса». Что касается жанра, фильм входит в число трагикомедий, но также обозначен и как комедийный сатирический фильм. Эльдар Рязанов посредством фильма критикует окружающую среду, в которой он живет. И именно поэтому в фильме можно найти некоторые советские

реалии.

Настоящая дипломная работа состоит из пяти глав. Первая, вторая и третья глава посвящены историческому контексту фильма, личности режиссера Эльдара Рязанова. Кроме того, автором даётся информация об истории возникновения фильма и упоминается непосредственно о том, где происходит действие. Следует сказать, что «Гараж» снимался в конце эпохи правления Леонида Ильича Брежнева. Его стиль правления выделялся тем, что Л. И. Брежнев не хотел осуществлять какие-то изменения, касающиеся политики или экономики. Во время его правления вновь появился культ личности. Но не в такой степени, как во времена Иосифа Виссарионовича Сталина.

«Эпохой застоя» - именно так назывался период правления Леонида Ильича Брежнева, продолжавшийся в Советском Союзе с середины 1960 годов XX века до 1985 года. Отличительную особенность этой эпохи представляет собой политический аппарат, в котором на протяжении 20 лет не удалось почти никакие изменения.

Следующей отличительной чертой вышеуказанного периода является контроль Правительства почти над всеми сферами жизни. В отношении внешней политики, Л. И. Брежнев осуществлял политику детенте. Она возникла в конце 1960 годов XX века и касалась ослабления напряжения между Западом и Востоком. Для экономики этого времени характерны так называемые реформы Косыгина. Экономическая ситуация страны не была удовлетворительной, но, к сожалению, даже реформы Косыгина не помогли изменить экономическую ситуацию. Наоборот, уровень жизни граждан возрос... Прежде всего, благодаря деятельности номенклатуры, которая успешно создала иллюзию хорошего уровня жизни, чтобы отвлечь внимание граждан от экономических проблем страны. Люди могли позволить себе купить товары, которые раньше были дефицитными, такие, как например, телевизор, стиральная машина или автомобиль.

Вторая глава настоящей дипломной работы посвящена личности и творчеству режиссера Эльдара Рязанова. Э. Рязанов родился 18 ноября 1927 года в городе Самара. Он учился во «Всероссийском государственном университете кинематографии имени С. А. Герасимова» и свою учебу окончил в 1950 году,

защитив дипломную работу под названием «Они учатся в Москве». В начале 1955 года Э. Рязанов начал работать в кинокомпании «Мосфильм». Там он создал свои самые известные фильмы, среди которых: «Карнавальная ночь» (1956), «Девушка без адреса» (1957), «Ирония судьбы, или С легким паром» (1975), «Служебный роман» (1977) и «Вокзал для двоих» (1982). Эльдар Рязанов является не только режиссером, но также сценаристом и писателем. Из его книг следует отметить, например, «Неподведённые итоги».

Главы четвертая и пятая посвящены анализу фильма. Прежде всего, персонажи фильма поделены на пять групп. Это так называемые: «группа правителей», «группа исключенных», «группа борцов», «группа блатных» и «группа молчаливых». В отдельные группы персонажи были зачислены на основе следующих критериев, таких как: характерные черты персонажей, их позиция в обществе и, наконец, их позиция в ссоре. В «группу правителей» входит прежде всего Аникеева и Сидорин. Они стоят во главе кооператива, сверх того, Аникеева является представителем правительства «Научно-исследовательского института Охраны животных от окружающей среды». В эту группу мною также включён персонаж Кушакова - последняя одолжила Аникеевой деньги и таким образом обеспечила себе поддержку руководства кооператива. В «группу исключенных» входят почти все персонажи фильма, т.к. их позиция в ссоре все время меняется.

В самом начале фильма у руководства есть список с четырьмя именами - Гуськов, Фетисов, Хвостов и Якубов. Все четверо исключенных стараются защищаться. В течение фильма в «группу исключенных» попадут также персонажи из «группы правителей», то есть Аникеева, Сидорин и Кушакова. И наконец, в эту группу следует включить персонаж спящего человека, так как он в конце фильма будет точно исключен. Далее следует «группа борцов», в которой находятся четыре первоначально исключенных персонажа, но главное место в настоящей группе занимает персонаж Малаева. Она борется за других людей, причем исключение ей не угрожает. В «группу блатных» входит сын Милосердова, Марина и Кушакова. Они находятся в этой группе, потому что пользуются заслугами других людей. И последняя группа - «группа молчаливых» является самой большой, поскольку в неё входят все остальные персонажи фильма. Таким образом – именно те, которых весь спор совершенно не интересует и которые просто хотят уйти домой. Возникает

вопрос: какая из групп победила? Ответ на который: ни одна из групп. Наконец необходимо исключить одного человека. Кушакова и Аникеева потеряли место для своего гаража. Можно сказать, что группа первоначально исключенных выиграла, потому что у всех наконец гараж получится.

Эльдар Рязанов решил снимать фильм в обстановке зоологического музея. Это позволяет провести анализ, сосредоточенный на изображении животных. Некоторые персонажи во время фильма напоминают животных. Так, Малаева играет роль белой вороны, Аникеева ведет себя как пирания, а Кушакова напоминает льва. Кроме того, группы всех персонажей на заседании кооператива могут воплощать собой образы животных. «Группа правителей» ведет себя как волчья стая. Они выбирают слабых членов. «Группу борцов» можно также уподобить волчьей стае, но в хорошем смысле. Каждый член старается защитить других членов группы. И наконец, «группа молчаливых» ведет себя как стадо овец, члены которой присоединяются к большинству, и у них нет собственного мнения.

В конце четвертой главы рассматриваются реалии, но они пока не названы советскими реалиями, а подразделяются на три группы, это: политические реалии, социальные реалии и властные реалии. Этот анализ построен на основе того, что из фильма выделены явления, к которым впоследствии дан комментарий. В политические реалии мною включена сцена из начала фильма, где идёт голование, и все поднимают руки, не зная о чем идет речь. Исходя из этого явления можно понять, что руководство дает указание голосовать о каком-то деле, но уже заранее у руководства есть готовое решение и оно полагается на то, что люди просто поднимут руки, почти не слушая. Голосование – это символ демократии, но в процессе фильма мы видим, что важные вещи решают только избранные. Вторая политическая реалья - это положение военных ветеранов, имеющих привилегии только из-за того, что они были в войне. Последняя группа властных реалий включает в себя тему матерей-одиночек, привилегированных детей и переселение граждан из деревень в большие города. В этой подглаве отмечено явление, которое содействовало основному конфликту фильма. В частности, то, что уже было описано в главе, касающейся истории и времени правления Л. И. Брежнева. Люди могли купить машины и это способствовало тому, что в городе было много машин, но мало места для строительства гаражей, которые, к сожалению, не все имели

возможность получить.

Последняя глава полностью отражает цель работы и одновременно дополняет информацию о реалиях в фильме из предыдущей главы. К сожалению, требования, предъявляемые к объему бакалаврской работы, не позволили мне охватить в полной мере все интересующие меня явления, поэтому я выбрала лишь некоторые из них.

Так, я постаралась описать реалии, условно мною названные «Иерархией». Иерархия была очень важным и типичным признаком времени Леонида Ильича Брежнева. Она была, можно сказать, ключевой - для функционирования государственной и общественной структуры. Во главе советской иерархии того времени находился Л. И. Брежнев, занимающий пост Генерального секретаря Коммунистической партии Советского Союза. Необходимость иерархии имела как свои плюсы, так и свои минусы. Можно сказать, что государство будет работать хорошо, если все знают свои обязанности и задачи. Но также может случиться то, что произошло во время Л. И. Брежнева. Иерархия была направлена только от высоких постов к низшим постам. Это означает, что решения, принятые людьми на высоких позициях, были конечными, и обратной связи не существовало. Таким образом, власть была сосредоточена только в руках политической номенклатуры. Что касается иерархии в фильме, то уже в самом начале зритель узнает, кто является частью руководства и у кого веское слово. В фильме даже прозвучит реплика о том, что не согласившийся с руководством является лишним. Вторым моментом, касающимся иерархии, произойдет, когда дверь заперут, и вахтер её не отперёт, поскольку он подчиняется только начальнику охраны. Следующая подглава названа Крепкий порядок. Он имеет отношение к иерархии в обществе. Речь идет о том, что в советской системе всё имеет свои правила. Режиссер обращает наше внимание на потребность порядка несколько раз. Например, работе можно дать оценку только удовлетворительная или неудовлетворительная. Потому что таковы правила. Третья подглава связана с обращением «Товарищ!». По моему мнению, это типичное явление для Советского Союза и всей советской системы. Выражает приличие, но вполне возможно, что большинство людей употребляет его по привычке. Далее мною рассматривается формальность в советской системе. Она связана с обращением «Товарищ», поскольку обращение употребляется также и в

формальной обстановке. Кроме того, формальность связана с иерархией. В фильме формальность изображена посредством персонажа жены Гуськова. В ходе всего фильма мы не знаем, как ее зовут. Ее просто называют женой Гуськова, т.к. её муж работает в музее и она на заседании вместо него. Но это обращение можно понять также и другим образом - отсутствием уважения. То же самое происходит с сыном Милосердова. Его отец в институте - уважаемый человек и поэтому никому не нужно знать, как зовут его сына. Последние реалии, на мой взгляд - плохое использование человеческого потенциала. Эта подглава описывает явления, связанные с тем, что во время неблагоприятной экономической ситуации в стране, почти все люди были вынуждены ехать, например, на овощные базы и помогать там. В фильме есть диалог между профессором Смирновским и Аникеевой о том, что профессор был на одной овощной базе и в пакеты с картофелем вложил бумажки со своими данными. Таким образом также сам режиссер Эльдар Рязанов, высмеивает систему, в которой даже ученые люди вынуждены помогать на базах.

KNIŽNÍ ZDROJE

1. GERŠLOVÁ, J. *Vádemékum vědecké a odborné práce*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009, 148 s. ISBN 978-80-7431-002-7.
2. MALIA, M. *Sovětská tragédie: dějiny socialismu v Rusku v letech 1917-1991*. Vyd. 1. Překlad Pavel Vereš. Praha: Argo, 2004, 566 s. Edice dějiny Evropy, sv. 7. ISBN 80-720-3566-5.
3. MLYNÁŘ, Z. *Krize v sovětských systémech od Stalina ke Gorbačovovi*. Praha: PROSPEKTRUM, 1991, 150 p. ISBN 80-854-3117-3.
4. RASKOPIN, K. S. *Эволюция творчества Э. Рязанова в контексте отечественной культуры*. 2013. Ročníková práce.
5. RIAZANOV, E. *Nepodvedennye itogi*. Izd. 4., dop. Moskva: Vagrius, 2007. ISBN 978-596-9704-978.
6. RIAZANOV, E. *Grustnoe litso komedii, ili Nakonets podvedennye itogi*. Moskva: Proza i K, 2010. ISBN 978-591-6310-610.
7. ŠVANKMAJER, M., VEBER V., SLÁDEK Z., MOULIS V. *Dějiny Ruska*. Třetí doplněné a přepracované vydání. Praha 2: Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-216-2.
8. VEBER, V. *Komunistický experiment v Rusku 1917-1991: aneb, Male dejiny SSSR*. 1. vyd. Praha: Set out, 2001. ISBN 80-86277-14-3.
9. VYKOUKAL, J., LITERA B., TEJCHMAN M. *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku, 1944-1989*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 479. ISBN 8085983826.
10. WANNER, Jan. *Sovětská hierarchie a politika SSSR 1968-1982*. : *Slovanský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History*. Praha : Historický ústav AV ČR 80, č. 2, (1994,) s. 165-187.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. «ВОКРУГ ТВ». Гараж, *Вокруг ТВ* [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.vokrug.tv/product/show/Garazh/>
2. VOTHOUSE.RU. "Гараж" - полный текст, *VotHouse.ru* [online]. 2011 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: http://www.vothouse.ru/films/garage_text.html
3. КИНОПОИСК. Гараж, *Kinopoisk: найди своё кино!* [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/44467/>
4. КИНО-ТЕАТР.RU. Гараж: АКТЕРЫ И РОЛИ, *Кино-Театр.ру* [online]. 2014 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/sov/1329/titr/>
5. КИНО-ТЕАТР.RU. Рязанов Эльдар Александрович, *Кино-Театр.ру* [online]. 06.03.15 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.kino-teatr.ru/kino/director/ros/3705/bio/>
6. КОРНИЛОВ А. «Гараж»: Введение, *FullRef.ru* [online]. [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: http://fullref.ru/job_5e50635ed7e7620b79cba357648489e6.html
7. ООО «КОМПАНИЯ АФИША» Гараж – рецензии, афиша [online]. 2011 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.afisha.ru/movie/185347/review/382752/>
8. IMDB.COM, Inc. Garazh, *IMDb* [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0079193/>

FILMY

1. *Garáž* [film]. Režie Eljdar Rjazanov. SSSR, Filmové studio Mosfilm, 1980

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Tabulka s průměrným věkem členů ÚV, vlády a politbyra

Příloha č. 2 – Tabulka s průměrnými měsíčními mzdami v SSSR v letech 1965-1977

Příloha č. 3 – Tabulka s hodnocením vybraných filmů Eljdara Rjazanova

Příloha č. 4 – Seznam postav ve filmu

PŘÍLOHA č. 1

Průměrný věk členů ÚV, vlády a politbyra

	Rok 1966	Rok 1982
ÚV	56	63
Vláda	58	65
politbyro	55	68

Zdroj: VYKOUKAL, J., LITERA B., TEJCHMAN M. Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku, 1944-1989. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, 860 p. ISBN 80-859-8382-6.

PŘÍLOHA č. 2

Průměrné měsíční mzdy v SSSR v letech 1965-1977 (v rublech)

	Rok 1965	Rok 1973	Rok 1977
Průměr ve státním sektoru (bez kolchozníků)	97	135	155
Vysokoškolský technický personál v průmyslu	148	185	207
Dělníci v průmyslu	102	146	172
Úředníci v průmyslu	86	119	142
Zaměstnanci v sovchozech	72	116	138
Zaměstnanci v obchodu	75	102	117
Zaměstnanci ve školství	96	121	130
Kolchozníci (bez příjmu ze záhumenků)	na	na	100

na – údaje neměl autor k dispozici

Zdroj: Narodnoje chozjajstvo SSSR v 1973 g., Moskva 1974, s. 586-587; Narodnoje chozjajstvo SSSR v 1977g., Moskva 1978, s. 385-386

PŘÍLOHA č. 3

Hodnocení vybraných filmů Eljdara Rjazanova

	IMDb	ČSFD	Kinopoisk	Rotten Tomatoes	
„Karnevalová noc“	77%	78%	80%	78%	78%
„Ironie osudu“	85%	85%	80%	90%	85%
„Garáž“	83%	85%	80%	90%	84%
„Dorogaja Jelena Sergejevna“	74%	Data chybí	80%	94%	82%
„Čelovek niotkuda“	65%	Data chybí	70%	72%	69%
„Nádaží pro dva“	80%	83%	80%	86%	82%
	77%	82%	78%	85%	

Zdroje:

IMDB.COM, Inc. *IMDb* [online]. 1990 [cit. 2015-04-06]. Dostupné

z: <http://www.imdb.com/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE © 2001-2015 POMO MEDIA GROUP

S.R.O. *ČSFD.cz* [online]. 2001 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/>

КИНОПОИСК. *КиноПоиск* [online]. 2003 [cit. 2015-04-06]. Dostupné

z: <http://www.kinopoisk.ru/>

FLIXSTER, Inc. *Rotten Tomatoes* [online]. 2010 [cit. 2015-04-06]. Dostupné

z: <http://www.rottentomatoes.com/>

PŘÍLOHA č. 4

Postavy ve filmu:

Malajeva – Lija Achedžakova

Kušakova – Anastasija Vozněsenskaja

Sidorin – Valentin Gaft

profesor Smirnovský – Leonid Markov

Marina, dcera profesora Smirnovského – Olga Ostroumova

Chvostov – Andrej Mjagkov

žena Guskova – Světlana Němoljajeva

Anikejeva – Ija Savvina

Jakubov – Gleb Striženov

zapisovatelka – Alla Budnitskaya

syn Miloserdova – Igor Kostolevskij

Fetisov – Georgij Burkov

Karpuchin – Vjačeslav Něvinnyj

ženich – Borislav Brondukov

žena se slepicí – Marija Vinogradova

trombonista – Semjon Farada

Nataša – Natalja Gurzo

spící člověk – Eldar Rjazanov

Zdroj: KINO-TEATR.RU. Кино-Театр.ру [online]. 2006 [cit. 2015-04-06]. Dostupné

z: <http://www.kino-teatr.ru/>